

„PAMIĘTNIK DZIADKA HONORIUSZA” propozycje planu pracy oraz zajęć

Temat przewodni: brzydkie słowa

Ilość spotkań: 4 po 45 min

(o długości i ilości spotkań więcej przeczytasz w *Pomocniczku*)

Jeśli pracujesz z pacynką, podział Waszych ról zależy od Ciebie. Kursywą zaznaczone są propozycje wypowiedzi nauczyciela lub/i pacynki. Kto je wypowiada, decydujesz sam/a. Podobnie – kto czyta lub opowiada tekst. W podjęciu decyzji związanych z prowadzeniem zajęć może pomóc Ci lektura *Pomocniczka* zamieszczonego na stronie. Sugerujemy zapoznać się z jego zawartością, zanim zaczniesz pracować. Niektóre sformułowania zawarte w scenariuszach mogą być niejasne bez tej lektury.

Część zajęć prezentujemy wariantywnie – do wyboru. Te, których nie wykonasz w danym momencie możesz przeprowadzić na innym spotkaniu z „Opowieściami z Pacynkowa” lub w trakcie innych Waszych zajęć.

Zestaw materiałów podany przed każdym scenariuszem odnosi się do wszystkich ćwiczeń. Ich ostateczny dobór zależy od tego, na co się zdecydujesz.

Nauczyciel/ka lub pacynka może również wykonać zaproponowane przez nas zadania plastyczne.

RAMOWY PLAN PRACY

Spotkanie I

Brzydkie słowa to śmierdząca sprawa

Spotkanie II

Wymyślamy „złościslowa”

Spotkanie III

Uczymy się wyrażać złość

Spotkanie IV

Słowa mogą ranić

SZCZEGÓŁOWY PLAN PRACY

Spotkanie I Brzydkie słowa to śmierdząca sprawa

TEKST

- Monika Staniszevska „Pamiętnik dziadka Honoriusza” – dostępny w panelu.

MATERIAŁY – ich ostateczny dobór uzależniony jest od wyboru ćwiczenia:

- mała piłka, która dobrze się odbija od podłoża

Propozycja planu zajęć:

1. Ćwiczenie wstępne, rytuał rozpoczęcia lub pytanie o samopoczucie. W *Pomocniczku* piszemy o tzw. rytuałach rozpoczęcia – możesz, ale nie musisz ich wykonywać.
2. Porozmawiaj chwilę o tzw. „brzydkich wyrazach”. Możesz zadać pytania: *Co to są brzydkie wyrazy? Czy zdarza się Wam ich używać? W jakich sytuacjach ich używamy?* Jeśli jesteś gotowy/a możesz pozwolić na wyrażenie tych słów wyłącznie na cele przykładu.
3. Pacynka czyta lub opowiada tekst „Pamiętnik dziadka Honoriusza”. Tekst możesz czytać wraz z przerywnikami (pytaniami zadawanymi w trakcie tekstu). Propozycje naszych pytań znajdziesz w dziale *Opowieść z pytaniami*.
4. Niech wszyscy wstaną. Weź do ręki piłkę. Podaj polecenie: *Wyobraźmy sobie, że jesteśmy w Pacynkowie. Mam w ręku piłkę. Za każdym razem, jeśli uderzę nią w podłogę to tak jakbym użyła przekleństwa, brzydkiego słowa. Wtedy Wy zatykacie nosy i uciekacie ode mnie.* Jeśli po Twojej rundzie jakieś dziecko chce też wykonać odbijanie piłką, może również skorzystać ze swojej rundy.
5. Po zakończonym ćwiczeniu można zapytać, jak czuły się dzieci, gdy wszyscy przed nimi uciekali.
6. Na zakończenie zajęć usiądźcie w kręgu i wyrażcie swoją opinię na temat wulgaryzmów. Każdy (jednak bez przymusu) ma za zadanie dokończyć zdanie: „Myślę, że brzydkie słowa...”

Spotkanie II **Wymyślamy „złościslowa”**

MATERIAŁY – ich ostateczny dobór uzależniony jest od wyboru ćwiczenia:

- Ćwiczenie graficzne z naszego panelu pt.: *Słownik złościslów* – po jednym egzemplarzu dla każdego dziecka
- Przybory do rysowania

Propozycja planu zajęć:

1. Ćwiczenie wstępne, rytuał rozpoczęcia lub pytanie o samopoczucie. W *Pomocniczku* piszemy o tzw. rytuałach rozpoczęcia – możesz, ale nie musisz ich wykonywać.
2. Nawiąż do ostatniego spotkania – o czym była mowa. Przypomnijcie, dlaczego ludzie używają przekleństw oraz krótko historię dotyczącą zamieniania brzydkich słów na inne. Nazwiemy je dla naszych potrzeb „złościslowa”.
3. Wykonaj ćwiczenie graficzne z naszego panelu. Znajdziesz tam opis ćwiczenia.

Spotkanie III

Uczymy się wyrażać złość

MATERIAŁY – ich ostateczny dobór uzależniony jest od wyboru ćwiczenia:

- Kredki
- Kartki z sytuacjami do ćwiczenia opisanego w p. 5
- Duży karton
- Dużo małych karteczek 10cmx10cm
- Kapelusz, czapka

UWAGA: To spotkanie jest spotkaniem z jednej strony nawiązującym do poprzedniego o „złościslówach”, z drugiej możemy powrócić do naszych zajęć i ustaleń, które pojawiły się na zajęciach o złości przy okazji tekstu „Tajemnica tatusiowej szuflady” – opowieść I-a.

Jeśli w Waszej sali powstał kącik złości, to możecie przywołać zasady dotyczące wyrażania złości. Jeśli nie – może teraz jest moment, by zrealizować ten pomysł. Zajrzyj do tamtych scenariuszy.

Propozycja planu zajęć:

1. Ćwiczenie wstępne, rytuał rozpoczęcia lub pytanie o samopoczucie. W *Pomocniczku* piszemy o tzw. rytuałach rozpoczęcia – możesz, ale nie musisz ich wykonywać.
2. Zapytaj dzieci, jakie mają bezpieczne sposoby na wyrażanie złości, takie, na które zgadzasz się w swojej grupie. Przypomnijcie, jakie „złościslowa” powstały na poprzednich zajęciach. To też sposób na wyrażanie złości. Jeśli nie ma go w spisie Waszych metod (Kodeksie złości) w Waszym kąciku, możecie je teraz dopisać.

Poniższe ćwiczenia mają charakter wariantywny – możesz wykonać wszystkie lub tylko wybrane.

3. Przygotujcie wspólnie klasowy/grupowy worek złości – narysuj jego kontur na dużym kartonie i zawieś w dogodnym dla dzieci miejscu. Zaproponuj, aby dzieci narysowały na niewielkich karteczkach przedmioty lub zjawiska, których nazwy wypowiedane głośno pomogą rozładować złość (np. dziurawy but, zgniłe jajko, topór, pokrzywa itp. – według indywidualnych odczuć). Gotowymi karteczkami wypełnijcie wór złości. Słowa zgromadzone w worze przydadzą się w trudnych chwilach, kiedy trzeba będzie rozładować napięcie. Można zrobić ćwiczenie z wyjmowaniem takich karteczek i wymyślaniem bezpiecznych określeń.
4. Stańcie w kręgu. Wewnątrz przechadza się jedna osoba w pięknym kapeluszu. Wyznacz drugą osobę, która wpada do środka, zabiera kapelusz i rzuca go na podłogę. Dziecko, które straciło kapelusz, ma wyrazić swoją złość (zawsze najpierw nazywa swoje uczucia, wzmacnia je bezpiecznymi „złościslówami”, a dopiero potem może skomentować zachowanie agresora, oczywiście także bez użycia wulgaryzmów).

5. Przygotuj kilka krótkich historyjek w postaci zdjęć (są gotowe tego typu zdjęcia na rynku, np. z wydawnictwa Harmonia), rysunków czy zdjęć wyciętych z gazet, w których bohaterowie są w wyraźnym konflikcie – krzyczą na siebie, grożą sobie itp. Poproś dzieci o interpretację rysunku: co mogło się wydarzyć oraz co mogą czuć i mówić bohaterowie scenek. Zaproponujcie, które z Waszych „złościslów” moglibyście tu użyć. Niech Wasze wypowiedzi będą pełne „bezpiecznych” słów, które także dają upust złości, ale nikogo nie krzywdzą.

Spotkanie IV Słowa mogą ranić

TEKST

- Roksana Jędrzejewska-Wróbel „Po co na świecie są brzydkie słowa?” (seria „Plastelinek”).

Propozycja planu zajęć:

1. Ćwiczenie wstępne, rytuał rozpoczęcia lub pytanie o samopoczucie. W *Pomocniczku* piszemy o tzw. rytuałach rozpoczęcia – możesz, ale nie musisz ich wykonywać.
2. Przypomnijcie sobie, co miała na myśli opiekunka z krainy ludzi, mówiąc „*przekleństwa ranią innych*”? (możesz przeczytać ponownie ten fragment z „Pamiętnika...”).
3. Pacynka lub prowadzący/a czyta tekst opowiadania z serii *Plastelinek* „*Po co na świecie są brzydkie słowa?*”.
4. Zapytaj: *Spróbujcie policzyć, ile słów, które ranią, wypowiedzieli bohaterowie opowiadania. Jakie to słowa?*
5. Do wyboru – w zależności od Twojej gotowości na opisane ćwiczenie:
  - Porozmawiaj o tym, jakie uczucia mogą budzić takie słowa wypowiedziane w naszej obecności lub skierowane do nas.

lub

- Poproś dzieci, żeby zamknęły oczy i wyobraziły sobie, że ktoś używa wobec nich brzydkich słów – wyzywa, krytykuje, ocenia właśnie wulgarnymi słowami. Zapytaj, jak się wtedy czują, co robią w takiej sytuacji? Podczas wykonywania tego zadania zachęć dzieci do swobodnego zachowania: niech chodzą po pomieszczeniu, w którym przebiegają zajęcia – mogą się ukryć, położyć, robić miny, gesty, mówić, krzyczeć, płakać. Nie mogą jednak nikogo uderzyć.

Podsumuj ćwiczenie: *Co czuliście? Co robiliście? Co robili inni?*

6. Porozmawiaj o tym, jak można zwrócić uwagę komuś, kto przy nas przeklina. Nieoceniona może okazać się tu pacynka, która podsuwa pomysły lub mówi o własnych doświadczeniach. Przećwicz wypowiedzi w scenkach. Pamiętaj, by zwrócić uwagę na mówienie od siebie, np.: *Nie chcę byś tak do mnie mówił. Przeszkadza mi to, że używasz takich słów. Czuję się obrażany/a.* Tego typu wypowiedzi są skuteczniejsze niż mówienie: *Przestań! Nie mów!* W tym przypadku możesz sięgnąć po nasze propozycje z rozdziału VII dotyczącego tematu odmawiana.

Oto inne teksty poświęcone tematyce używania „brzydkich słów”:

- Rusinek M. „Jak przeklinać – poradnik dla dzieci”
- Kasdepke G. „Bon czy ton, czyli savoir-vivre dla dzieci”

Ułóż własny scenariusz zajęć – chętnie zamieścimy go w naszych materiałach.